

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ

ВМЕСТО ПРЕДГОВОР

chitanka.info

Да се представя Иван Ефремов на читателите на „Галактика“ е най-малкото странно, ако не и неудобно. У любителите на фантастиката то просто ще предизвика снизходителни усмивки, защото Ефремов за всички е близък и познат. Още по-странно е такава представяне за сборник от разкази. Те са по-малко характерни за творчеството на Ефремов. Той получи световно признание за своите романи и преди всичко за „Мъглявината Андромеда“. Цели поколения читатели вярваха и вярват в героите на „Мъглявината Андромеда“, а чрез тях — и в бъдещето на човечеството. На пръсти се броят книгите в световната литература, които са достигнали 80 издания на 39 езика! Изкушавам се да дам и още цифри. Книгите на Иван Ефремов — романи и повести — са излизали 350 пъти на 45 езика! Той е не само име, а и цял период във фантастиката.

А разказите му? С какво са интересни те?

Най-лесно би било да се каже, че точно такъв сборник не е излизал у нас. Че разказите са превеждани в различно време, и то доста отдавна — някои от тях още в петдесетте години. И че читателят ще има в библиотеката си една книга, към която често ще се връща.

Това би било вярно, но недостатъчно.

Разказите на Ефремов са особено явление в литературната биография на писателя. Те отразяват най-добре вътрешната връзка, спойката между научните и литературни търсения, така характерни за Иван Ефремов.

Едно малко отклонение. Общо взето, на читателите е известно, че писателят-фантаст Ефремов е бил и признат учен-палеонтолог. Но точните размери на неговото научно наследство не са познати всекиму. А те са: участие в 17 палеонтологически и 14 геологически експедиции на Академията на науките на СССР, публикуване на над сто научни труда, от които 18 монографии, огромна преподавателска дейност. Като учен Иван Ефремов е световно известен със своята теория за тафономията, която обяснява закономерностите в образуването на местонаходищата на изкопаемите останки. За обосноваването на тази теория той получи през 1952 година Държавната премия на Съветския съюз. Преждевременната смърт на Иван Ефремов през 1972 година — а тогава той бе на 65 години — прекъсна неговите нови творчески замисли.

Как бе възможно такава съчетание на учен и писател?

Изключителна работоспособност? Талант? Огромна любов към науката?

Всичко това, и още нещо: особен начин на мислене. Иван Антонович Ефремов беше учен-енциклопедист и винаги подчертаваше това.

В някои научни среди често може да се чуе мнението, че времето на енциклопедистите било минало. Такива фрази — с повод и без повод — обикновено се отправят към хора с по-широки интереси, които не се задоволяват с тясната си специалност.

Иван Ефремов беше живо отрицание на подобно мнение. За него времето на френските енциклопедисти беше минало, но той беше пример на нов енциклопедист. И често казваше, че в космическата ера науката вече не може да се развива по старому, че тя изисква нов по широта начин на мислене. Космическите знания са сплав от много науки, и то такива, които не се движат по утъпкани коловози.

Сега е азбучна истина, че знанието се развива скокообразно там, където е границата между две и повече науки. Примери има предостатъчно: астрофизиката и космическата биология, космогеохимията и генетичната инженерия в орбиталните станции. И съвсем не е случайно, че тесни специалисти по физика на атомното делене търсят например популярни книги по биология, а кибернетици се занимават с теорията за хармонията в музиката. Един енциклопедично настроен ум по-лесно от всеки друг вижда новите проблеми.

Иван Ефремов не отричаше тесните специалности, той ги ценеше и ги смяташе за абсолютно необходим етап на знанието. Но добавяше, че ученият, след като е овладял една специалност, трябва да има и втора, и трета. Не всеки би могъл, не всеки притежава разбиране и сили за това. Но големите задачи в модерната наука се решават от многостранно развити учени. И тази тенденция все повече ще се налага. Тя произтича от вътрешните закономерности в съвременното развитие на науката.

Разбира се, и големите произведения на Иван Ефремов — „Мъглявината Андромеда“, „Острието на бръснача“, „Часът на бика“ — защищават тази позиция. Но читателят ще я види много ясно и точно в разказите. Палеонтологът разговаря с нас за биохимията на инопланетния живот и неговата несъвместимост със земния („Сърцето

на змията“), или за странните възможности, които са свързани със законите на отражението във физиката („Сянката на миналото“), за родовата памет („Елинска тайна“), за неизследвани области в радиационната медицина („Обсерватория Нур-и-Дещ“). Разговаря с езика на художественото слово. Героите му са плътни, живи, изтъкани от противоречия и устрема на търсенето. Това са герои и ситуации, с които Иван Ефремов се е сблъсквал сам в тайгата на Приамурския край или из пясъците на Гоби, по саловете, с които е плавал по Лена, край геоложките сонди под замръзналото от студ небе. И ние му вярваме.

А когато човек повярва на писателя, и то на писател-учен, това вече е много.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.